

ΟΙ ΓΥΦΤΟΙ

ΝΑ πρώτ', ὁ μικρὸς ἐξοχικὸς κάμπος, ὅπου ὁ ἤχος ἔρπει σὰν πουλὶ μὲ κομμένα τὰ φτερά, ἐγέμισ' ἕξαστρα ἀπὸ ἤχους κουδουνιῶν καὶ ἀπὸ κάτι ἀλλόκοτες φωνές. Τὰ σκυλιὰ τῶν περιβολάρηδων ἐγαύγισαν. Ἐπειτα, ἀπὸ πάνω ἀπὸ τῆς μάνδρες ἢ γειτόνισσες ἔβγαλαν τὰ κεφάλια τους νὰ ἰδοῦν.

Ἐνα κοπάδι ἀπὸ ἀνθρώπους, ἀπὸ σκυλιὰ καὶ ἀπὸ μουλάρια κατέβαινε τὴ ρεμματιὰ γιὰ ν' ἀναιθῆ στὸ δρόμο ποῦ πάει στὸ Γαλάτσι. Ἦτο μία φυλὴ τουρκογύφτων, ποῦ ὠδοιπόρει καὶ ἐπήγαινε κάπου νὰ καταυλισθῆ. Τὸ карабάνι, συγκεντρωμένον, παρδαλόν, εὔθυμον, ἐπροχωροῦσεν. Ὁμοίαζε μὲ ἐκεῖνα τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, τῆς ἐποχῆς τῶν Φαραὼ καὶ τῶν «ἐξόδων τῆς ἐρήμου». Ἐνα σμήνος ἀπὸ μικρὰ ξεβράκωτα, ἀνιφτα, μελαψὰ προηγούντο.

Τὰ μουλάρια ἀνέβαιναν τὸν ἀνήφορον φορτωμένα μὲ κουρέλια, μὲ κοντάρια τσαντιριῶν, μὲ στάμνες καὶ μὲ κόσκινα. Οἱ ἄνδρες, μὲ τῆς μαῦρες γυαλιστερές ἀντζες, τὰ ἐτραβοῦσαν ἀπὸ τὸ σχοινί, ἀνοίγοντες τὰ σκέλια των καὶ ἀπὸ πίσω ἀκολουθοῦταν ἢ γυναῖκες. σὰν μικρῶν παιδιῶν ζωγραφικῆ, μὲ χρώματα ριγμένα χωρὶς τέχνην ἐπάνω στὰ κίτρινα καλεμκεριά, στὰ κόκκινα ζιμπούνια, στὰ γαλάζια ἢ στὰ πορτοκαλλιὰ φουστάνια, στὰ κουρελιασμένα παρδαλὰ παπλώματα, μὲ τὰ ὁποῖα ἦσαν φορτωμένες.

Οἱ σκύλοι συνώδευαν ἀπὸ τὰ πλάγια, ἔτρεχαν ἐμπρός, πάλιν ἐγύριζαν κι' ἐκύταζαν τοὺς ἀνθρώπους σὰν ἀνιχνευταὶ καὶ σὰν πλαγιοφύλακες.

Καὶ ὅλος αὐτὸς ὁ ἐσμός τῆς ἀθλιότητος, ὅλα αὐτὰ τὰ σκουπίδια τῆς ζωῆς, ἐφαίνετο ὅτι τὰ ὠδηγοῦσε μία πλήρης εὐτυχία.

Ὠμιλοῦσαν δυνατά, ἐγελοῦσαν, συνεζήτουν καὶ ἐχειρονόμουν, ἐκύταζαν ποῦ νὰ εὔρουν τὸν τόπον τὸν καλλίτερον γιὰ ν' ἀναπαυθοῦν καὶ πάλιν νὰ ἐξακολουθήσουν τὴν ὁδοιπορίαν. Τὰ κουδούνια τῶν μουλαριῶν ποῦ ἐκρέμοντο μαζὶ μὲ τῆς γαλάζιες

Ἀθιγγανίδες κρατοῦσαι τὰ βρέφη των.

ἄνδρες, μὲ τῆς κίτρινες φοῦντες καὶ μὲ τὰ κεντημένα χαϊμαλιὰ ἀπὸ τοὺς λαιμοὺς τῶν ζώων, ἀνεχάτευαν τοὺς ἤχους των μὲ τὴν βάρβαρον μουσικὴν ποῦ ὠμιλοῦσαν ἢ γύφτισσες, μὲ τὸ ἀναρθρον βαττάρισμα τῶν γυφτοπούλων, μὲ τὰ χονδρόφωνα κοάσματα τῶν γύφτων. Καὶ ἓνας ἥλιος παστρικός, ἑορταστικός,

σάν ἀσπροφορεμένοι μάγος, ἐξωράϊζε τὴν πρωϊνὴν εἰκόνα, ἔρριχνε στους λόφους χρυσὲς σκέπες, ἔστρωνε τὰ ὀργώματα μὲ μάλαμα, ἐμεταμόρφωνε τ' ἀγκάθια σὲ χρυσᾶ σαμδάνια, ἔκανε κάθε χαλίκι διαμαντόπετρα, κάθε χορτάρι καὶ σμαράγδι, ἐσκέπαζε μὲ χρυσοστόλιστες πορφύρες τὰ γύφτικα κουρέλια, κι' ἔκανε τὸ καραβάνι τῶν πτωχῶν νὰ φαίνεται σάν θρίαμβος ποῦ ἐπῆγαινε μὲ τρόπαια καὶ μὲ παιᾶνας.

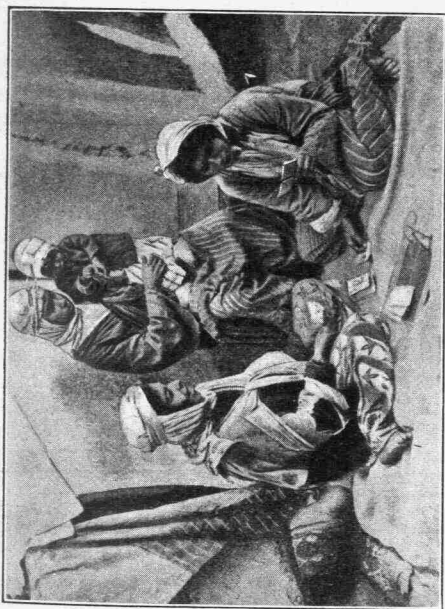
* * *

Ἐπειτα τὸ καραβάνι ἐλόξευσε ἀπὸ τὸν δρόμον, ἐμπῆκε σ' ἓνα χωράφι ἀγεώργητον καὶ ἐσταμάτησε. Ὁ τόπος τοῦ ἐφῆμερου συνοικισμού εἶχε διαλεχθῆ. Κανενὸς ἰδιοκτησίαν δὲν ἐπέιραζαν. Κανενὸς δικαίωμα δὲν προσέβαλαν. Ὅ,τι εἶνε ἐγκαταλειμμένον γιὰ ἄλλους, εἶνε χρήσιμον γιὰ τοὺς νομάδας. Τίποτε ἄλλο δὲν ζητοῦν γιὰ νὰ περάσουν μίαν ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ὅλοι, ἡμεῖς ὁ ἄλλος κόσμος, δίδομεν τόσην σημασίαν. Δὲν ὑπάρχει, ὑποθέτω, λαὸς σοφώτερος ἀπὸ τοὺς γύφτους, οὔτε ὁ μεγαλειότερος φιλόσοφος ἔδειξεν εἰς τὴν ζωὴν μεγαλειτέραν περιφρόνησιν. Τί νὰ τοὺς κάμουν τοὺς πολιτισμούς καὶ τοὺς δεσμούς μὲ τὰς κοινωνίας καὶ τοὺς συνεταιρισμούς μὲ τοὺς ὁμοίους των; Ὅλ' αὐτὰ τί κάμνουν; Ἰδοὺ τί κάμνουν: Τὸν ἄνθρωπον ὠχρότερον, τὰ χρόνια του ὀλιγώτερα, τὰ φρενοκομεῖα πειδ γεμάτα καὶ τὰς φυλακὰς ἀκόμη πειδ πολυανθρώπους. Γιατί νὰ πληρώνουν φόρον οἰκοδομῶν, φόρον ἐπιτηδεύματος καὶ φόρον κεφαλαίου; Πρὸς τί νὰ σκοτώνωνται γιὰ ἓναν ὑποψήφιον καὶ πρὸς τί νὰ σπρώχνωνται γιὰ νὰ ψηφίζουν; Τίς ἢ ἀνάγκη ν' ἀνοίγουν μεγάλα καταστήματα γιὰ νὰ χρεωκοποῦν; Καὶ ποῖος ὁ λόγος νὰ ὀδηγοῦνται σιδηροδέσμιοι ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς δρόμους διότι ἔλαβον μέρος εἰς ἓνα συλλαλητήριον ὑπὲρ τῆς καθαραιότητος; Τί εἶνε ἡ φιλοδοξία, ἡ ἐπίδειξις, ἡ πολυτέλεια, παρὰ χρόνια νοσήματα τῆς ἀνθρωπότητος ποῦ προχωροῦν μαζὶ μ' αὐτήν; Τί θὰ πῆ κράτος, τί θὰ πῆ ἔθνος; Νὰ στέκεσαι κάθε τόσο ὠπλισμένος ἕως τὰ δόντια, νὰ κάμνης πόλεμον, νὰ νικᾷσαι καὶ νὰ πληρώνης ἔπειτα πρῶτα τὴν πολεμικὴν ἀποζημίωσιν καὶ ἂν σοῦ περισσεύουν νὰ πληρώνης καὶ τὸν ψωμᾶ;

Γιατί νὰ ὑπάρχουν ὅλοι αὐταὶ αἱ ἀγωνίαι, αἱ ἀνάγκαι, αἱ φροντίδες καὶ οἱ κίνδυνοι; Δὲν εἶνε καλλίτερα νὰ ἦνε κανεὶς ἥσυχος καὶ ἐλεύθερος, νὰ ζῆ ὅπου θέλει καὶ ὅπως θέλει; Νὰ κουβάλλῃ τὸ σπῆτι του καὶ νὰ τὸ στήνῃ ὅπου ἔχει καθαρὸν ἀέρα, χωρὶς νὰ πληρώνῃ χαρτόσημον γιὰ νὰ βγάλῃ ἄδειαν οἰκοδομῆς

καὶ νὰ μὴ δέχεται εἰς αὐτὸ οὔτε χωροφύλακα, οὔτε εἰσπράκτορα, οὔτε ὑποψήφιον βουλευτὴν, κατὰ τὰς παραμονὰς τῶν ἐκλογῶν;

Ἴδου γιὰτὶ οἱ γύφτοι εἶνε ὁ σοφώτερος λαός. Διότι περιφρονοῦν περισσότερο ἀπ' ὅλους τὴν ζωὴν, καὶ διότι μᾶς χλευάζουν. Εἶνε πλάνη ὅτι ἐμεῖς τοὺς περιφρονοῦμεν καὶ ἐμεῖς τοὺς περιπαίζομεν. Ὑπάρχει μεγαλείτερον χοροῖδο ἀπ' ἐκεῖνο ποῦ

Ἀθηγανίδες ἀναγινώσκουσαι τὴν τύχην εἰς τὰ χαρτιά.

μᾶς κάμνουν ὅταν τοὺς παραδίδομεν τὸ χέρι μας καὶ αὐτοὶ διαβάξουν μέσα εἰς αὐτὸ τὴν μοῖράν μας; Ποῖος ἐνόησε ποτὲ τοὺς σαρκασμοὺς ποῦ ἀνταλλάσσουν καὶ ποῖος ἄκουσέ ποτε τὰ σκώματα ποῦ ἀπευθύνουν πρὸς τὸν πολιτισμὸν μας ὅταν γλεντοῦν τὸ βράδυ τῆς δεκαῆρας ποῦ ἐμάζευσαν ἀπὸ τὴν εὐπιστίαν μας;

Μετ' ὀλίγον μέσα εἰς τὸν κάμπον ἐφύτρωσεν ἕξαφνα ἓνα

χωριό. Ὁ ἄνθρωπος, τὸ σπίτι, ὁ σκύλος, τὸ καματερό, ὅλα ὅσα ἀποτελοῦν ἓνα συνοικισμόν, ἦσαν ἐκεῖ.

Τρεῖς μεγάλες φωλιῆς ὑψώθησαν, σὰν νὰ ἔπεσαν ἀπὸ κάποιον κόσμον τῶν παραμυθιῶν τίποτε τέρατα μαυριδερά. Τὰ μουλάρια ξεφορτωθέντα ἔβασκαν γύρω εἰς τὰ τσαντήρια, οἱ σκύλοι κουρασμένοι ἐξαπλώθησαν ἐπάνω εἰς τοὺς γιούκους μὲ τὰ ῥάκη, καὶ οἱ γύφτοι τελευταῖοι ἀπ' ὅλα τὰ ζῶα κουρασθέντες, ἀφοῦ ἐξέζεψαν, ἐκάθησαν ἐπάνω στὸ χῶμα, εἰς ἓνα κύκλον ἀσχήμων φαντασμάτων καὶ δὲν ἐκινήθησαν πλέον. Ἐκεῖ ἐπασάλειψαν μὲ λίγος νερὸ τὰ μουτζουρωμένα μούτρα των, ἐκεῖ ἐστέγνωσαν στὸν ἥλιον, ἐκεῖ ἔφαγαν ἀπὸ τοὺς τορβάδες ποῦ ἐκουβαλοῦσαν, ἐκεῖ ἔκαμαν τὴν φυσικὴν των ἀνάγκην, χωρὶς νὰ διακόψουν τὴν ὁμιλίαν των καὶ χωρὶς νὰ σκεπάσουν τὰς αἰδοῦς των, ἐκεῖ ἀπεκοιμήθησαν ἐπάνω εἰς τοὺς ὑπαιθρίους ἔρωτάς των.

Τὸ ἄλλο πρωτὶ τίποτε πάλιν δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸν μικρὸν κάμπον. Οἱ γύφτοι εἶχαν ἐξαφανισθῆ. Ἀπὸ μακρὰν ἠκούετο ἓνας ἦχος κουδουνιῶν, σὰν γέλια ποῦ ἐγλεύαζαν, καὶ διεκρίνετο ἓνας σωρὸς ποῦ ἐκινεῖτο, στιγμένος ἀπὸ γαλάζια καὶ ἀπὸ πορτοκαλιὰ σημεῖα, καὶ ἐπήγαινε πρὸς τὴν ἐρημίαν. . . .

Ε. ΕΥΣΤΡΑΤΙΑΔΗΣ

ΕΠΙΘΥΜΙΕΣ

ΣΑΝ στόματα ὠραῖα νεκρῶν ποῦ δὲν ἐγέρασαν,
καὶ τᾶκλεισαν, μὲ δάκρυα, σὲ μανσωλεῖο λαμπρό,
μὲ ρόδα στὸ κεφάλι καὶ στὰ πόδια ἰασεμιά—
ἔτσ' ἢ ἐπιθυμίες μοιάζουν ποῦ ἐπέρασαν
χωρὶς νὰ ἐκπληρωθοῦν, χωρὶς ν' ἀξιωθῆ καμμιά
τῆς ἡδονῆς μιὰ νύχτα, ἢ ἓνα πρωτὶ της φεγγερό.

Ἀλεξάνδρεια

Κ. Π. ΚΑΒΑΦΗΣ